

Η Ελλάδα μας έχει ορυκτό πλούτο. Όχι επειδή το είχε κάποτε ο πρόεδρος της (τότε) ΕΟΚ, Γκαστόν Τορν (1981), ούτε επειδή γί-

και περιβαλλοντικά ασφαλής, ενταγμένη σε ένα παγκοσμιοποιημένο περιβάλλον στενότητας πόρων, με πολλές προκλήσεις, αλλά και πολλές δεσμεύσεις. Επιπλέον, η ανάπτυξη αυτή πρέ-

ότι απαιτούνται για την ενίσχυση του επενδυτικού κλίματος και την άσκηση αποτελεσματικής διοίκησης στα θέματα του ορυκτού πλούτου.

1. Αναμόρφωση και κωδικοποίηση της λατομικής/μεταλλευτικής νομοθεσίας σε όλους τους επιμέρους τομείς με στόχο τη «βιώσιμη» εκμετάλλευση των εγχώριων ΟΠ, αλλά και την προσέλκυση νέων επενδύσεων. Εδώ περιλαμβάνονται:

Α) Προώθηση «λατομικού» νομοσχεδίου που θα ρυθμίζει την αδειοδότηση των λατομείων με κριτήριο τη «βέλτιστη αξιοποίηση και εξόφληση των κοιτασμάτων», αντί του υπάρχοντος σήμερα αυθαίρετου χρονικού ορίου, που τίθεται κατά την αδειοδότηση εκμετάλλευσης. Με τον τρόπο αυ-

ριοχών σε κάθε νομό.

Β) Αναθεώρηση του Κανονισμού Μεταλλευτικών και Λατομικών Εργασιών (ΚΜΛΕ, 1984), ήδη βρίσκεται στο τελικό στάδιο ολοκλήρωσής της. Εκσυγχρονισμός του Μεταλλευτικού Κώδικα (Ν.Δ. 210/1973), ιδιαίτερα στα θέματα μεταλλοκτησίας, κτηματολογίου μεταλλείων, αλλά και εγγυήσεων για την αποκατάσταση περιβάλλοντος και για τα μεταλλεία, όπως γίνεται για όλες τις υπόλοιπες κατηγορίες ορυκτών μέσω των ΚΥΑ έγκρισης περιβαλλοντικών όρων.

2. Προώθηση της έρευνας και της καινοτομίας σε όλο το επιστημονικό εύρος του κλάδου. Αξιολόγηση του ήδη υπάρχοντος ερευνητικού δυναμικού. Αξιολόγηση των 36 ανενεργών

10+ | στοχευμένες δράσεις για την αξιοποίηση

νετα για αυτόν πολύς «θόρυβος» (εστιαζόμενος μόνο στα πετρέλαια και στην άσχετη με αυτόν σύμβαση «Cooper») τον τελευταίο καιρό. Η Ελλάδα δεν είναι ούτε Ψωροκόσταينا, ούτε Ελντοράντο. Ο μεταλλευτικός κλάδος στη χώρα μας χαρακτηρίζεται από έντονη εξωστρέφεια (κατά 65% εξαγωγικός), ενώ παράλληλα απασχολεί στην εξόρυξη, αλλά και στις καθετοποιημένες μεταλλουργίες, 22 χιλιάδες εργαζομένους άμεσα και 90 χιλιάδες έμμεσα. Ο τζίρος του υπολογίζεται στα 2,5 δισ. ευρώ και αφορά κλάδους όπως η ενέργεια, τα δομικά υλικά, οι μεταλλουργίες νικελίου, αλουμινίου κλπ. ενώ αν συυπολογιστούν η τσιμεντοβιομηχανία, το ακυρόδεμα και οι κατασκευές, ο τζίρος υπερδιπλασιάζεται. Εντούτοις, τόσο η οικονομική κρίση όσο και το περιβαλλοντικό σύνδρομο NIABY ή Not-In-Any-Backyard («Όχι σε καμία αυλή») στο οποίο μετεξελίχθηκε το NIMBY, έχουν φέρει πολλά αδιέξοδα και έχουν συρρικνώσει σημαντικά όλα τα παραπάνω νούμερα.

Η ανάπτυξη της εξορυκτικής βιομηχανίας αποτελεί στρατηγική επιλογή για τον τόπο μας. Η ανάπτυξη αυτή πρέπει να είναι στοχευμένη, βιώσιμη

παι με κατάλληλες παρεμβάσεις να υπερκεράσει ένα σύνολο από εγγενή προβλήματα και ιδιαιτερότητες που επηρεάζουν καθοριστικά τη χωροθέτηση και τη «βιώσιμη» διαχείριση των ορυκτών πόρων (ΟΠ) και των δραστηριοτήτων εκμετάλλευσής τους.

Οι τηλεοπτικές αναφορές είναι θετικές, αλλά αφορούν μόνο το πρώτο στάδιο της αφύπνισης. Προϋπόθεση επιτυχίας είναι η ειλικρινής πολιτική βούληση, αλλά και η συνδρομή τόσο των επιχειρήσεων όσο και των υπόλοιπων κοινωνικών εταίρων, ώστε να δημιουργηθεί ένα ευνοϊκό περιβάλλον, με κατάργηση των πάσης φύσεως εμποδίων και αντικινήτρων.

Παρακάτω δίνονται ορισμένες ενδεικτικές παρεμβάσεις θεσμικού ή γενικότερου χαρακτήρα που θεωρούμε

του ΠΕΤΡΟΥ ΤΣΕΦΕΡΗ*

τό, θα επιτρέπεται ο μακροπρόθεσμος σχεδιασμός και η εκμετάλλευση των κοιτασμάτων μέχρι την εξάντλησή τους, θα αποφεύγεται η ληστρική εκμετάλλευση και θα περιοριστούν οι αλόγιστες επεμβάσεις σε νέες περιοχές. Πρέπει, επίσης, να προωθηθεί και η αποσαφήνιση των όρων αδειοδότησης και λειτουργίας των εξορυκτικών επιχειρήσεων σε προστατευόμενες περιοχές (περιοχές «Natura» κλπ.) ώστε να εξειδικευθεί στην ελληνική πραγματικότητα τόσο η ευρωπαϊκή νομοθεσία όσο και η πρωτοβουλία της ΕΕ για τη δημιουργία σχετικού καθοδηγητικού εγγράφου. Ολοκλήρωση του χαρακτηρισμού λατομικών πε-

δημόσιων μεταλλείων, για ορισμένα των οποίων στο παρελθόν είχε εκδηλωθεί διεθνές ενδιαφέρον, προκειμένου στη θετική περίπτωση να επακολουθήσουν οι διαγωνιστικές διαδικασίες μίσθωσης. Επίσης, αξιολόγηση των «εξηρημένων υπέρ του Δημοσίου» περιοχών της χώρας (Ν. 4433/64), και να υπάρξουν και για αυτές διαδικασίες εκδήλωσης ενδιαφέροντος και μίσθωσης. Σταδιακή εκκαθάριση του μητρώου των 1.500, περίπου, οριστικών Παραχωρήσεων Μεταλλείων (ΠΜ), καθώς και των αδειών μεταλλευτικών ερευνών (ΑΜΕ) των νομαρχιών ώστε να αποδεσμευθούν, επίσης, χώροι για μεταλλευτική έρευνα. Στα ενεργειακά ορυκτά η έρευνα προτείνεται να εστιαστεί στο αντικείμενο της «Δέσμμευσης και γεωλογικής α-

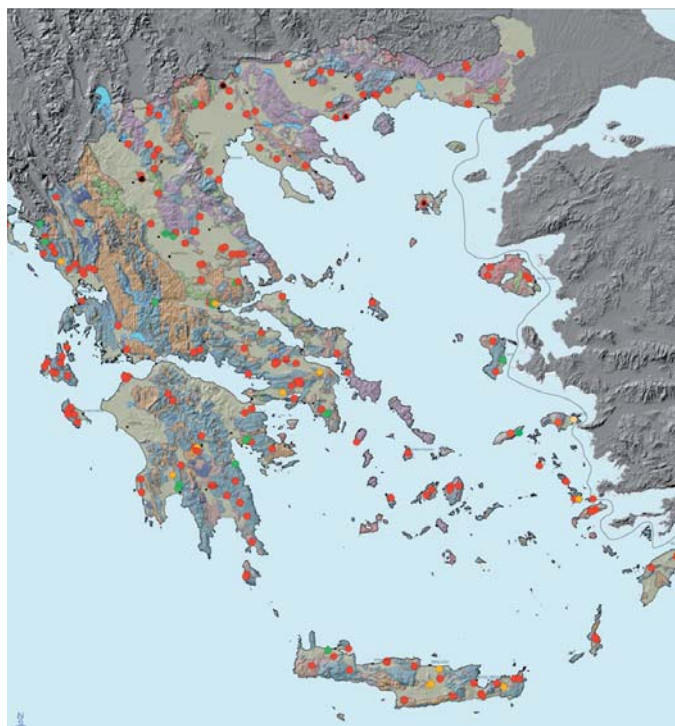

* Δρ. Μηχανικός ΕΜΠ,
<http://www.oryktosploutos.net>

ποθήκευσης του CO₂ (CO₂ Sequestration)» που αποτελεί θέμα αιχμής, αλλά και επιβίωσης για τον τομέα των ενεργειακών ορυκτών.

3. Αξιοποίηση του γεωθερμικού δυναμικού της χώρας. Θεσμικές παρεμβάσεις στον Ν.3175/2003 και διενέργεια πλειοδοτικών διαγωνισμών ώστε να ερευνηθούν περαιτέρω και να μισθωθούν τα πιθανά και βεβαιωμένα γεωθερμικά πεδία στα νησιά του Αιγαίου και σε χώρους στη Βόρεια Ελλάδα, ιδιαίτερα όπου υπάρχουν οι πιθανότητες εντοπισμού θερμοκρασιών της τάξης των 150°C (για παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας). Θεσμικές παρεμβάσεις, αλλά και κίνητρα στο θέμα της αβαθούς γεωθερμίας για θέρμανση-ψύξη κατοικιών όπου υπάρχουν οι

Βεύης και να ληφθούν οι σημαντικές πολιτικές αποφάσεις για την τύχη των υπαρχόντων μεγάλων λιγνιτικών κοιτασμάτων της Ελασσόνας και της Δράμας. Επίσης, για λόγους οικονομικότητας, αλλά και περιβαλλοντικής προστασίας, θα πρέπει να προωθηθούν οι νέες τελευταίες γενιάς λιγνιτικοί σταθμοί (π.χ. η μονάδα Μελίτης II). Όλοι οι Έλληνες οφείλουν να θυμούνται ότι τα φτηνά τιμολόγια οφείλονται στον «φτωχό και ευτελή» λιγνίτη (θερμογόνος ισχύς 5-10 φορές μικρότερη του πετρελαίου) και σε όλους εκείνους που για δεκαετίες εμπέδωσαν την τεχνολογία ή ανέκτησαν την εξόρυξη και τη λειτουργία των ΘΗΣ, μετατρέποντάς τον έτσι σε δημόσιο αγαθό.

του ορυκτού μας πλούτου

προοπτικές, λείπουν, όμως, τα ανάλογα αναπτυξιακά κίνητρα. Αναθεώρηση του Κανονισμού Γεωθερμικών Εργασιών (ΚΓΕ).

4. Έρευνα και αξιοποίηση των υδρογονανθράκων. Το νομικό πλαίσιο (Ν.2289/95) πρέπει να συμπληρωθεί ώστε ο νεοσύστατος φορέας να προβεί σε πρώτη φάση στην αξιολόγηση των υφιστάμενων δεδομένων, δηλ. των 24 χερσαίων και θαλάσσιων χώρων σχετικού ενδιαφέροντος που «παραδόθηκαν» από τα ΕΛΠΕ το 2007 στο τότε ΥΠΑΝ και να ακολουθήσουν στη συνέχεια σχετικοί διαγωνισμοί.

5. Αξιοποίηση των εθνικών ενεργειακών ορυκτών. Απαιτείται να προχωρήσει άμεσα ο διαγωνισμός για την εκμετάλλευση του λιγνιτωρυχείου της

6. Προώθηση δράσεων για τα περιβαλλοντικά ή δυσεύρετα ορυκτά, π.χ., ατταπουλιγίτη, ζεόλιθο, διατομίτη, ολιβίνη, μπετονίτη, περλίτη, ελαφρόπετρα κλπ. αλλά και του αξιότατου αλλά πολλαπλώς παραμελημένου ελληνικού μαρμάρου. Λήψη πολιτικών αποφάσεων που αφορούν διευκρίνιση της θέσης απέναντι σε σημαντικές επενδυτικές προτάσεις δισεκατομμυρίων ευρώ που εκκρεμούν (π.χ. για χρυσό, χαλκό στη Χαλκιδική και στη Θράκη), αλλά και προβληματικές επιχειρήσεις στρατηγικού χαρακτήρα (π.χ. «Λάρκο») και είτε προωθησή τους είτε απόρριψή τους ώστε να μην αιωρούνται «σκιές» για τον τομέα.

7. Προώθηση δράσεων ορθολογικής διαχείρισης εξορυκτικών απο-

βλήτων με μείωση της παραγωγής, ανάκτηση, επαναχρησιμοποίηση και ανακύκλωση υλικών στο πλαίσιο της ενσωματωμένης οδηγίας 2006/21/ΕΚ. Επίσης, δράσεων αποκατάστασης παλαιών, ανενεργών λατομείων/ορυχείων (π.χ. εγκατάσταση μονάδων ΑΠΕ κλπ.) και έντονα ρυπασμένων χώρων.

8. Απλοποίηση όλων των διαδικασιών αδειοδότησης των εξορυκτικών έργων. Μείωση της γραφειοκρατίας, προτυποποίηση εντύπων και διαδικασιών, κατάργηση χρονοβόρων πρακτικών και υπηρεσιών. Για παράδειγμα, η ΜΠΕ (Ν. 3010/2002) και η Τεχνική Μελέτη του έργου (άρθρο 4 του ΚΜΛΕ), μπορούν πλέον να αποτελούν ξεχωριστά κεφάλαια μιας ενιαίας μελέτης. Πιλοτική εφαρμογή του «one stop shop» για έναν τομέα, π.χ., τα βιομηχανικά ορυκτά.

9. Προώθηση της ηλεκτρονικής διακυβέρνησης σε όλα τα επίπεδα. Ολοκλήρωση και ενίσχυση της βάσης latomet.gr. Επίσης, δημιουργία Εθνικής Βάσης Δεδομένων ΟΠ, καθώς και αρχείου δειγματοληπτικών πυρήνων γεωτρήσεων από τις μεταλλευτικές έρευνες. Και τα δύο μαζί, μπορούν και πρέπει να μετεξελεχθούν σε επενδυτικό εργαλείο.

10. Παρεμβάσεις στα θέματα ηλεκτρικών μηχανισμών και πρακτικών,

με στόχο την ασφάλεια και τον περιορισμό των ατυχημάτων στους εργασιακούς χώρους. Εδώ μπορούν να περιληφθούν: Α. Η αναμόρφωση του θεσμικού πλαισίου λειτουργίας των Επιθεωρήσεων Μεταλλείων ώστε να έχουν αποκλειστικά ελεγκτικό χαρακτήρα και άμεση ενίσχυσή τους με υλικοτεχνική υποδομή και κατάλληλα εκπαιδευμένο προσωπικό. Β. Η θεσμοθέτηση της επιχειρηματικής ευθύνης και η απαρέγκλιτη εφαρμογή της ενσωματωμένης αρχής «ο ρυπαίνων πληρώνει» (Π.Δ. 148/09).

(10+1) Ανάληψη ενημερωτικής εκστρατείας με σκοπό την ευαισθητοποίηση του κοινού, την αλλαγή νοοτροπίας και την αντιστροφή του αρνητικού κλίματος που έχει διαμορφωθεί στην κοινωνία απέναντι στον εξορυκτικό κλάδο. Η εξωστρέφεια, η αντικειμενική ενημέρωση για την αξία και τη χρηστικότητα του τομέα και η διαφάνεια στις σχέσεις με τοπικές κοινότητες και φορείς, αποτελούν τα ισχυρότερα όπλα μιας τέτοιας εκστρατείας. Για το σκοπό αυτό, απαιτείται η προώθηση μιας αποτελεσματικής σχέσης μεταξύ πολιτείας, πανεπιστημίων, γεωλογικών ινστιτούτων και εξορυκτικής βιομηχανίας ώστε με την από κοινού ανταλλαγή απόψεων και πρακτικών, να αντιμετωπιστεί η πρόκληση του αρνητικού κλίματος. ■

